

Frågan om domarens självständighet har kommit i blickpunkten alltmer och det är klart att det hos vissa "inom de djupa leden" finns ett uppdämt men i stort sett oartikulerat behov av motstånd mot den tänkta utveckling som kan skönjas i uttalanden från vissa av dem som har det egentliga initiativet. De mest flagranta dokumenterade uttalandena i den delen torde vara de som återgetts i justitiedepartementets under 1991 utgivna publikation "Domstolschefsdagen". I skriften framställs domstolschefen närmast väsensskild från de i övrigt som domare ännu rubricerade. Liknande uttalanden och de enkätsvar som chefsdomare i skilda sammanhang själva lämnat förstärker också bilden av domstolschefen som det upphöjda föredömet för de domare som vid galärena efter bästa förmåga söker utträta sitt på domareden grundade värv. En smula tillspetsat skulle också kunna sägas att det inom "domstolsväsendet" som korporativt system lätt kan frodas ett kamaraderi som bygger på koncilians inför sakrosankta uttalanden och att vissa avvikelser från dessa kan komma att uppfattas som anarkistiska yttringar av obekväma "tattardomare" med oförmåga att rätt förstå uttalade eller outtalade fingervisningar av subtilt eller annat slag.

Är då domstolsväsendet så sårbart att det inte tål sådana yttringar utan erfordras denna administrativa överbyggnad med innehavare som i vått och torrt framhävs som så skickliga? Och vari består skickligheten? Domstolsverket synes ej ha någon annan angiven mätare än antalet avgöranden. I den delen kan nämnas att av tillgänglig statistik för 1993 och förekommande inlottning kan slutas att simpel rådman vid en länsrätt utan egentlig speciallottning avgjorde mer än hälften så många mål som den som utifrån allehanda uttalanden måste bedömas som så skicklig.

Denna skicklighet måste således bottna i något annat. Vad? Är det det administrativa handlaget? Vad genererar i så fall en chefsdomare? Skall han som tillhörande nomenklaturan och med stöd av de av domarutredningen föreslagna lagrummen leda och övervaka arbetet på sådant sätt att de övriga "piskas" att avgöra fler mål och kanske då också använda anmodade mallar? I så fall skulle löneskillnaden möjligen emellanåt kunna motiveras.

Men haltar inte den från tid till annan gjorda jämförelsen med det privata näringslivet betydligt? Inom detta finns ju också en möjlighet att focka en administratör. Inom domstolarna förenas däremot en fullmaktstjänst med administrativt chefskap och ett måhända mindre lyckat sådant måste då med stöd av en ofelbarhetsdogm alltid förklaras av omgivande förhållanden. Är nu inte tiden mogen för en förändring i överensstämmelse med var arbetsgrupp I förordat?

Skulle inte en sådan förändring borga för att domarna i större utsträckning än nu skulle ta mer sina uppgifter och inte sig själva på allvar och leda till större inbördes respekt genom att förtroliga för att inte säga förbindliga personliga samtal skulle bli meningslösa? Min vision är i vart fall att kommande domare med betydande civilkurage bör få känna stolthet inför hur den dömande verksamheten då är inrättad.